

DE EXCURSIES IN 2010

Onder redactie van Anneke van der Putte

Schepenenstraat 87, 6525 XH Nijmegen

Met medewerking van de excursieleiders

Putte, A. van der (ed.), 2011. The NMV excursions in 2010. *Coolia* 54(4): 167–184.

Impressions are given of the excursions organized by the Dutch Mycological Society in 2010. The stories, by the excursion leaders, provide the salient details of their excursions, and the most interesting finds are mentioned.

In 2010 stonden 31 landelijke excursies op het NMV-programma. Het voorjaar is voor het zoveelste jaar op rij droog geweest en dat heeft ervoor gezorgd dat in de eerste helft van het jaar 4 excursies werden afgelast. In totaal gingen er 5 excursies niet door. Daarmee ligt het aantal afgelaste excursies lager dan in 2009.

Sommigen vinden dat een aangekondigde excursie hoe dan ook moet doorgaan, omdat ‘er altijd wel wat te vinden is’. De meeste excursieleiders echter raden bij grote droogte in ieder geval mensen die van ver moeten komen, af om deel te nemen. Mensen die dichtbij wonen zetten echter dan toch nogal eens door, waardoor ook in 2010 een paar excursies, die eigenlijk waren afgezegd, uiteindelijk toch doorgingen, maar dan alleen met een paar dichtbij wonende ‘volhouders’. Deze excursies zijn in het overzicht opgenomen, maar dat drukt natuurlijk wel het gemiddelde aantal deelnemers per excursie. En de excursieleider houdt die dag - zoals in sommige bijdragen te lezen valt - soms zijn twijfels of zijn beslissing wel de juiste was.

Het vondsten-record van 2009, 220 taxa bij de excursie in oktober naar de Lonnekerberg, werd in 2010 niet gebroken, maar de aantallen vondsten van de excursie op 21 augustus naar Landgoed Nijenrode en die op 9 oktober naar landgoed Ampsen, met resp. 211 en 212 taxa, kwamen aardig in de richting. Een totaaloverzicht van de excursies en de aantallen vindt u weer in tabel 1. Het gemiddelde aantal deelnemers was ruim 13, iets meer dan in 2009. Het gemiddelde aantal vondsten lag in 2010 op 103. Een flinke toename ten opzichte van 2009, waarin het gemiddelde op 81 lag. Maar 2010 was dan ook ‘een bijzonder jaar’.

De aantallen deelnemers én aantallen vondsten zijn de laatste jaren ongetwijfeld beïnvloed door steeds weer een droog voorjaar. In Tabel 2 vindt u daarom dit keer nog eens de gemiddelde cijfers van de laatste 5 jaren, maar nu uitgesplitst naar voor- en najaar.

Natuurlijk zijn de cijfers slechts indicatief. Ieder jaar ontbreken er immers wel een paar opgaven; sommige excursies gaan bij nader inzien ‘toch een beetje door’ voor een paar volhouders; soms zijn de aantallen vondsten voor de deelgebieden van een excursie apart vermeld. Daarnaast is het aantal excursies in het najaar sowieso groter dan in het voorjaar, wat eveneens invloed heeft op het gemiddelde; enz. enz. Toch is te zien dat de laatste 5 jaar in het voorjaar in vondsten beduidend lager liggen dan het najaar, met uitzondering van 2007.

3 april: Boswachterij Groesbeek (Nico Dam)

De eerste excursie in het voorjaar is een soort weidegang voor mycologen: eindelijk mogen er weer officieel paddenstoelen gezocht worden! Zo trokken we op 3 april 2010 met 15 deel-

Datum	Terrein	Leiding	Deelnemers	Taxa
3 april	Boswachterij Groesbeek	Nico Dam	15	62
17 april	Windesheim	Atte van den Berg	4	81
24 april	Hollandse Hout	Peter-Jan Keizer	afgelast	
1 mei	Robbenoordbos	Friedjof van den Bergh	12	30
8 mei	Voornes Duin	Anneke Hoekstra	4	47
15 mei	Brandplek Schoorl	Kees Roobeek	afgelast	
22 mei	Landbroekerwetering	Bert Tolsma	afgelast	
29 mei	Fietsexcursie langs de Slinge	Hermien Wassink	7	24
5 juni	Schraalstrand	Stip Helleman	7	51
12 juni	De Brand	Luciën Rommelaars	15	112
19 juni	Waalddorpervlakte	Kees Pinster	4	32
26 juni	Fochteloërveen	Sjoerd Greydanus	afgelast	
3 juli	Landgoed Loenen	Aad Termorshuizen	geen gegevens	
24 juli	Leidse singels	Hans Adema	3	3
31 juli	Nieuwkoopse plassen	Hanneke den Held	17	42
7 aug.	Kaldenbroek Venlo	Peter Eenshuistra	afgelast	
14 aug.	Den Treek	Jaap Wisman	16	80
21 aug.	Landgoed Nijenrode	Gert Immerzeel	21	211
28 aug.	Kuinderbos	Gerrit & Yvonne van Duuren	8	110
4 sept.	Vijverbos Harmelen	Emma van den Dool	9	89
11 sept.	Spanderswoud	Rob Chrispijn	19	122
18 sept.	Oranjewoud	Gosse Haga	7	110
25 sept.	Bos Elsloo	Jo Bollen	17	172
2 okt.	Landgoed Tongeren	Menno Boomsliuter	16	201
9 okt.	Landgoed Ampsen	Hermien Wassink	23	212
16 okt.	Wijboschbroek	Yvonne Dijkman	4	140
23 okt.	Hortus Haren	Inge Somhorst	9	169
30 okt.	Staatsbossen Schoorl	Martijn Oud	30	102
6 nov.	Arrier Koeland	Atte van den Berg	15	70
13 nov.	Landgoed Elswout	Leo van der Brugge	30	109
20 nov.	Mantinger- en Balingertzand	Bernhard de Vries	6	89
			-----	-----
		Gemiddeld aantal totaal	13	103

Tabel 1. De excursies van de NMV in 2010.

Tabel 2. Gemiddeld aantal deelnemers en taxa NMV-excursies 2006 t/m 2010.

	Gemiddelde totaal jaar		Gemiddelde aantal voorjaar		Gemiddelde aantal najaar	
	Aantal deelnemers	Aantal vondsten	Aantal deelnemers	Aantal vondsten	Aantal deelnemers	Aantal vondsten
2006	15	101	9,5	52	16,5	119
2007	17	97	20	97	16	96
2008	14	96	11	51	15	106
2009	12	81	11,5	57	12	97
2010	12	94	8,5	56	15	127

nemers, ondanks kou en voor-
spelde nattigheid, de bossen van
Groesbeek in. Veel paddenstoe-
len waren er gezien het verleden
weer niet te verwachten, dus de
excursieleider had een stevige
wandeling in gedachten. Het
liep anders. De gemiddelde
snelheid lag op 100 m/uur, en
geen stuk hout is onomgedraaid
gebleven. Net na het middaguur
begon het lichtjes te regenen, en
toen steeds harder, tot we tegen
tweeën besloten dat we nu wel
nat genoeg waren, en met dozen
vol korstjes en asco's huiswaarts
keerden, de zon tegemoet. De
totaallijst mocht er toch wezen: 62 soorten, met als topper *Trechispora hymenocystis*, een
broertje van het Bosnetje (*T. mollusca*), met opvallend opgeblazen segmenten in de hyfen.

Figuur 1. *Trechispora hymenocystis*. (Foto: Nico Dam)

17 april: Windesheim (Atte van den berg)

De langdurige droogteperiode voor de geplande excursiedatum deed het ergste vermoeden voor het doorgaan ervan. Het voorlopen leverde zo weinig op, dat besloten werd de bellers af te raden naar Wijhe te komen. Een viertal oosterlingen wilde echter toch komen en liet zich over het landgoed leiden met zo'n 30 soorten verdroogde, voornamelijk houtbewonende, paddenstoelen. Om het leed iets te verzachten besloot de excursieleider met hen naar de Tichelgaten te gaan, waar hij die week de Grote aderbekerszwam (*Disciotis venosa*) had gevonden. Er werden nog 40 exemplaren bij gevonden, zodat de oogst op 81 uitkwam. Als toefje slagroom op dit gebak werd nog een Anemonenbekerzwam (*Dumontinia tuberosa*) gevonden tussen het Speenkruid. De afweging blijft: kun je voor twee leuke soorten mensen van ver laten komen?

1 mei: Robbenoordbos Wieringermeer (Friedjof van den Bergh, verslag Martijn Oud)

Omdat door de aanhoudende droogte bij controle van ons geplande excursiegebied, het Robbenoordbos, geen paddenstoel viel te ontdekken, besloten we deze excursielocatie maar te annuleren. Op zoek naar een redelijk alternatief stuitten we op het laatste moment toch nog op een gebied met 'ongehoorde hoeveelheden' Vingerhoedjes en Kapjesmorieljes! Vooral met de uitdrukking 'ongehoorde hoeveelheden' maakten we reclame en zo wisten we op laatste dag voor de excursie toch nog 12 belangstellenden te interesseren. De opkomst bestond uit de nieuwsgierigsten onder de NMV-leden en gewapend met een enorme gezamenlijke 'know how' aan soortenkennis gingen we zelfverzekerd op pad.

Het humeur en het weer waren fantastisch en weldra stuitten we op de eerste Vingerhoedjes (*Verpa conica*, Rode Lijst; Bedreigd), Kapjesmorieljes (*Morchella semilibera*, Rode Lijst; Kwetsbaar) en Gewone morielje (*Morchella esculenta*, Rode Lijst; Kwetsbaar).

Inderdaad heeft dit gebied een faam als het gaat om voorjaarssoorten en bij droge omstandigheden is het op deze locatie toch altijd nog relatief vochtig door de laaggelegen ligging

Figuur 2. *Kapjesmorielje* (*Morchella semilibera*).
(Foto: Martijn Oud)

Er stond niets aan voorjaarspaddenstoelen. De Vingerhoedjes waren op, de Moriëljes werden als je je rug ernaartoe keerde, geplukt, en Nonnekapkluiwammen waren niet te vinden. De telefoontjes die ik op vrijdag kreeg, meldden al dat ze bij hun laatste bezoek aan het terrein niets hadden kunnen vinden, dus besloot ik de excursie af te zeggen. Je wilt toch iets kunnen laten zien. Er waren echter drie mensen die beslist wilden komen, en dus werd het een klein gezelschap waarmee we naar nog niet bekeken richting vertrokken. Het werd “Over de Heveringen”, een open duingebied (in een ver verleden een golfterrein). Hier was een stuk volledig kaal gemaakt, en er waren snipperhopen en brandplekken. Tot ieders verrassing stonden op bijna elke snipperhoop de Grote houtbekerzwam (*Peziza varia*) die ikzelf nog nooit had aangetroffen.

Van de Heveringen staken we over naar Olaertsduin, een oud landgoed met bosgebied. Hier vonden we toch de gewenste voorjaarspaddenstoelen en ook hier op de snipperhopen *Peziza*

varia. Met een lijst van 47 soorten en mooi weer was het toch nog een geslaagde excursie.

Figuur 3. *Grote houtbekerzwam* (*Peziza varia*).
(Foto: Anneke Hoekstra)

en de nabijheid van een groot recreatiemeer.

We konden niets anders dan constateren dat de aantallen aangetroffen Vingerhoedjes en Kapjesmoriëljes, zoals beloofd, ‘ongehoord’ waren, maar het totaal aantal aangetroffen soorten viel toch wat tegen.

Als waardige afsluiting van de excursie konden we nog de Nonnekapkluiwam (*Helvella spadicea*) noteren op ons lijstje, wat het totaal bracht op 30 soorten.

8 mei: Voornes Duin (Anneke Hoekstra)

29 mei: Fietsexcursie langs de Slinge (Hermien Wassink)

Voor deze excursie was een fiets het handigste vervoermiddel. En bovendien bleek het schitterend fietsweer. De afgeplagde terreinen die we gingen bezoeken, liggen grotendeels aaneen- geregen langs de Slinge. Sinds een paar jaar zijn deze terreinen ingrijpend veranderd en tot ‘nieuwe natuur’ uitgeroepen. Door de droogte was het flink zoeken om

Figuur 4. *Langs de Slinge.*
(Foto: Hermien Wassink)

nog iets te vinden. Het aantal soorten bleef beperkt tot 24, waaronder Bruinsnedeviltkop (*Inocybe fuscomarginata*) en Zandmosklokje (*Galerina alluviana*). Beide zijn zeldzaam en uit minder dan 10 uurhokken bekend. Genoeg tijd om verschillende *Omphalina*'s eens goed te bekijken: Kleinsporig trechtertje (*Omphalina baeospora*), Oranjerood trechtertje (*O. postii*), Somber trechtertje (*O. obscurata*) en Pelargoniumtrechtertje (*O. velutipes*). Ook genoten we van een veld vol prachtige Koekoeksbloemen en zagen we Maskerbloemen. Op de achtergrond was de roep van wielewaal en koekoek te horen. Een prettiger compensatie voor de tegenvallende oogst was bijna onmogelijk. De 7 deelnemers konden terugkijken op een aangename dag.

5 juni: Het Schraalzand Boxmeer (Stip Helleman)

Een mooie warme dag in het begin van juni met een select gezelschap van zeven personen. Er werd een stuk nieuwe natuur bezocht in het "Schraalzand", een gebied dat ongeveer tien jaar geleden is ontwikkeld uit landbouwgrond, ter compensatie van een deel dat verloren is gegaan aan een industrieterrein. Het "Schraalzand" wordt in het midden doorkruist door een verlaging en greppel. Deze greppel werd globaal gevolgd aan beide zijden, voornamelijk omdat door de voorafgaande droge periode hier nog ongeveer de enige vochtige plekken waren. Er werden nog 51 soorten gevonden, voor het merendeel ascomyceten. Bijzonderheden waren: Stengelwasbekertje (*Orbilia cardui*) op natte *Typha*-stengel, *Ombrophila ambigua* op *Glyceria* en Spiesharig franjekelkje (*Albotricha acutipila*) op *Phalaris*. Ook was het bijzonder dat er nog twee *Cortinarius*-soorten gevonden werden: Kleine moerasgordijnzwam (*C. helobius*), een Elzenbegeleider en Kopperode gordijnzwam (*C. uliginosus*), de oranje kameraad van Wilg.

12 juni: De Brand (Luciën Rommelaars)

Op station Oisterwijk hadden zich ongeveer 15 belangstellenden verzameld voor de voorjaarsexcursie in "De Oude Tiend", onderdeel van het grotere natuurgebied "De Brand" bij Udenhout. "De Oude Tiend" heeft heel afwisselende biotopen; zo vind je er populierenbosjes, wilgen-berkenbroekbos, houtwallen, maar ook percelen met naaldbomen. Het weer was fantastisch: zonnig met temperaturen oplopend tot 20 graden. In dit deel van "De Brand" waren de muggen nog niet zo talrijk, en gelukkig hadden verschillende deelnemers anti-muggenmiddeltjes bij zich, zodat het verloop van de excursie voor iedereen draaglijk bleef. Door de afwisseling van de vaak vochtige biotopen was er ook een grote diversiteit aan substraten.

Figuur 5. Stengelwasbekertje (*Orbilia cardui*). (Foto: Stip Helleman)

Dit gegeven gekoppeld aan de meer dan gemiddelde deskundigheid van enkele deelnemers heeft een heel mooie vondstenlijst opgeleverd. Er werden 112 verschillende soorten waargenomen, waarvan er 67 microscopisch gecontroleerd zijn. Alle taxonomische groepen waren vertegenwoordigd: 36 agaricales, 40 ascomyceten, 27 aphyllophorales, 4 phragmobasidiomyceten, 1 gastromyceteet en 4 myxomyceten.

Onder de waarnemingen bevonden zich 3 Rode Lijst- soorten (RL 1996): Greppelmelkzwam (*Lactarius lacunarum*), Pronkhertezwam (*Pluteus umbrosus*) en Moerasleemhoed (*Agrocybe paludosa*). Dankzij de veldkennis van Nico Dam werd op omgewaaide, dode sparrenstammen *Exidia pythia* herkend, een soort die volgens de Verspreidingsatlas slechts van 3 km-hokken bekend is. Voor het grootste deel waren de vruchtlichamen behoorlijk ingedroogd, maar versholten onder varens vond ik toch nog mooi materiaal dat het fotograferen waard was. Ook bijzonder, zo vroeg in het jaar, was de vondst van een rood wasplaatje aan de rand van een broekbos. Natuurlijk hoopten we op iets bijzonders. Het bleek Gewoon vuurzwammetje (*Hygrocybe miniata*) te zijn, niet zo bijzonder, maar wel heel mooi. Op een bepaalde plek wees ik de deelnemers op een liesgrasveldje waar misschien wel *Dennisiodiscus prasinus* (Zwartgroen franjekelkje) gevonden zou kunnen worden. Prompt doken de asco-liefhebbers, waaronder Stip Helleman, er midden in, op zoek naar dit mooie discomyceteetje met zijn roodbruine harenkrans. (Voor foto zie Coolia 54(1), pag. 5). Het werd nog gevonden ook, maar Stip vond meer: *Cistella graminicola*, een nieuwe soort voor Nederland. Er werden die dag wel meer bijzondere ascomyceteetjes gevonden: *Cyathicula guttulispota* nom. prov. Baral, *Cistella aconiti*, *Orbilia aprilis*, *Orbilia euonymi*, Kortharig franjekelkje (*Lachnum brevipilosum*), *Mollisia phalaridis*, *Mollisia rabenhorstii* en tot slot wil ik nog *Diplonaevia bresadolae* noemen, die op brandnetel voorkomt, vaak samen met Brandnetelschijfje (*Calloria neglecta*). Alleen bij vochtige omstandigheden zijn de vleeskleurige apotheciën geopend en zichtbaar. Het zijn dan ware

juweeltjes. Enkele jaren terug heb ik hem als nieuwe soort voor Nederland opgegeven en op dit moment is de soort alleen bekend van de omgeving Tilburg. Ik ben ervan overtuigd dat het een algemene soort is in heel Nederland. Duik dus eens een brandnetelveld in op zoek naar dit mooie ascomyceteetje.

Het was een bijzonder geslaagde, gezellige en leerzame excursie met voor iedere deelnemer wel wat van zijn gading erbij. In

Figuur 6. *Diplonaevia bresadolae*. (Foto: Luciën Rommelaars)

stijl werd de excursie op een terrasje onder welhaast zomerse omstandigheden onder het genot van een verfrissend biertje afgesloten.

19 juni: Waalsdorpervlakte (Kees Pinster)

Vier deelnemers waren er op de warme dag in juni, bij de excursie naar de Waalsdorpervlakte in Den Haag. Er werden 32 taxa gevonden, veel gangbare soorten en veelal op hout, zoals het Wit wolschijfje (*Lachnella villosa*), Bleke borstelkurkzwam (*Coriolopsis trogii*) en Duindoornvuurzwam (*Phellinus hippophaecola*). Verder een viertal myxomyceten en de Schotelkluiwzwam (*Helvella macropus*), die dit jaar veel gevonden werd in het duin. In 2011 komt er een nieuwe kans om dit mooie duingebied te bezoeken met de NMV.

24 juli: Leidse singels (Hans Adema)

Er waren twee deelnemers en één excursieleider. Het was in de periode ervoor erg droog geweest, en er was dus zo goed als niets te zien. Maar desondanks werd het een gezellige singel- en Hortuswandeling. In de Hortus is altijd wel wat te zien dat de moeite waard is en waarover een verhaal te vertellen is. Aan paddenstoelen vonden we echter niet veel, om precies te zijn drie soorten. De eerste was Netstelige heksenboleet (*Boletus luridus*), maar wel erg mooie exemplaren. Onder een Amerikaanse Meidoorn, de *Crataegus mollis* stonden tientallen Meidoornbesgeweizwammetjes (*Xylaria oxycanthae*). In de kassen ten slotte stonden bruine paddenstoelen - overduidelijk een champignonsoort. Met het boek "Fungi of Japan" (Imazeki et al. 1988) kwam ik zonder enige twijfel direct uit op de daar afgebeelde *Agaricus praeclaresquamosus*: een middelmatig grote parelhoenchampignon, met een heel slappe, direct afhangende vergankelijke ring en een dunne slanke steel. Maar *Agaricus praeclaresquamosus* die ik uit Nederland ken, is heel anders, een slag groter, heeft een stevige, afstaande ring en een veel dikere steel. Vroeger heette die *A. meleagris*, maar sinds kort worden ze gesynonimiseerd (Nauta, in Noordeloos e.a., Arnolds e.a). Ik geloof er niets van dat het hier om slechts één soort gaat. Dit is dus duidelijk voer voor onderzoekers. De Europese soort is een andere dan de Zuidoost-Aziatische die in de kassen van de Leidse Hortus groeit, in een bak met *Amorphophallus*.

Figuur 7. *Agaricus praeclaresquamosus* in de Hortus. (Foto: Hans Adema)

Literatuur m.b.t. *Agaricus praeclare-squamosus*:

- Arnolds, E., Kuyper, Th.W., Noordeloos, M.E. (red.) 1995. Overzicht van de paddenstoelen in Nederland. NMV.
- Imazeki R, Otani Y, Hongo, T. (1988). Nihon no Kinoko [Fungi of Japan]. Tokyo, Japan.
- Nauta, M.M., 2001. Genus *Agaricus*. In: Noordeloos, M.E. et al. Flora Agaricina Neerlandica. Vol. 5.

Figuur 8. Op sleeptouw in de Nieuwkoopse plassen (Foto: Marc Schmitz)

31 juli: Nieuwkoopse plassen (Hanneke den Held)

De 17 deelnemers genoten erg van deze excursiedag, niet zozeer vanwege de paddenstoelen als wel vanwege het mooie moeras en bovenal vanwege de motorpech van de boot, waardoor we een spannend uur midden in het plassengebied beleefden.

Voor het derde jaar op rij stonden er, door langdurige droogte vóór de excursie, opvallend weinig paddenstoelen. Zowel aantal soorten (42) als aantallen exemplaren waren beperkt, met uitzondering van een uitgebreide groeiplaats van het Broos vuurzwammetje (*Hygrocybe helobia*).

De dag begon met een rondje door luthof “De Haeck”, een in de eerste helft van de 20ste eeuw aangeplant bos ten zuidoosten van het moerasgebied. Dit bos leverde verreweg de meeste soorten op, voor het merendeel heel gewone. Hierbij is het wel aardig te bedenken dat bijvoorbeeld de Echte tonderzwam (*Fomes fomentarius*) en de Gele aardappelbovist (*Scleroderma citrinum*) in Oost-Nederland algemeen zijn, maar in de West-Nederlandse polders schaars! Op een houtsnip-perpad stond Geaderde leemhoed (*Agrocybe rivulosa*). Ook werd het Roodbruin netpluimpje (*Stemonitis axifera*) gevonden, een niet zo algemene slijmzwam.

Vervolgens bezochten we enkele moeraspercelen in het eigenlijke plassengebied, alle bestaande uit voornamelijk veenmosrietland met plaatselijk heideachtige

vegetaties, wat struweelopslag met onder meer gagel, en langs de oevers zegge- en lisdoddezomen.

In al deze percelen stond erg weinig. Wel vonden we steeds het Broos vuurzwammetje en *Galerina hybrida*, een mosklokjessoort die nog niet in de Standaardlijst of in de Verspreidingsatlas is opgenomen. *Galerina hybrida* lijkt vrij algemeen in de Nieuwkoopse veenmosrietlanden voor te komen, optimaal midden in de zomer. Het Vlokkig veenmosklokje (*G. paludosa*) groeit vooral in het voorjaar, en het Kaal veenmosklokje (*G. tibicystis*) schijnt vooral in de nazomer te groeien.

In een oeverzoom stond de Lisdoddefranjehoed (*Psathyrella typhae*), regelmatig te vinden in Nieuwkoop, en op maar liefst drie percelen werd het zeer zeldzame Stekelsporig pluimkussentje (*Symphytocarpus trechispora*) aangetroffen, die overigens ook tijdens de excursie drie jaar eerder in Nieuwkoop was gevonden.

14 augustus: Den Treek (Jaap Wisman)

Den Treek is een groot landgoed ten zuiden van Amersfoort en bestaat uit gemengd bos met natte en droge delen. Zestien NMV'ers vonden er op 14 augustus ruim 80 soorten. Geen groot aantal maar de weersomstandigheden waren ook niet ideaal geweest. Het is wel de tijd van de mycorrhizasoorten zoals boleten en russula's. Op twee plaatsen vonden we Okerbruine flu-

weelboleet (*Boletus bubalinus*) een soort die met de nieuwe determinatiesleutel van de Fluweelboleten van Machiel Noordeloos steeds vaker wordt herkend. Er gingen stemmen op of we misschien Wijnrode boleet (*Boletus ripariellis*) of toch Rode boleet (*Boletus rubellus*) hadden gevonden, maar de microscoop gaf uitsluitel. Het was *Boletus rubellus* met dunne eindcellen in de hoedhuid in plaats van dikke. We vonden een elftal russula's waaronder Verblekende russula (*Russula exalbicans*) bij berk en Appellrussula (*R. paludosa*) bij lariks en Amandelrussula (*R. laurocerasi*) bij eik. Heel leerzaam voor vrijwel iedereen was de vondst op twee plaatsen van Verkleurende kamrussula (*Russula insignis*). We konden hem mooi vergelijken met Scherpe kamrussula (*R. amoenolens*) die in de buurt stond en die met zijn scherpe smaak, grijzige steel en de onaangename geur kenmerken heeft die de Verkleurende kamrussula mist. De geelbruine kleur in het onderste deel van de steel, de wat schubbige hoed en vooral de fel rode verkleuring met KOH op de steelbasis (zie foto) waren kenmerkend voor laatstgenoemde. NH_3 en KOH kleuren de gele delen van de steelbasis vuurrood en zeker met KOH doet de reactie het zelfs nog bij herbariummateriaal. Een opvallend feit is dat de soort volgens de literatuur vaak groeit in of bij de smalle vaak kale strook tussen weg/pad en berm. Hier was dit ook weer het geval. Een kleine selectie van andere soorten die we vonden: Gewone schelpjesmolenaar (*Clitopilus hobsonii*) en Grote molenaar (*C. prunulus*), *Cortinarius decipiens*, *Psilocybe crobula*, Gele witsteelvezelkop (*Inocybe auricoma*) en Gele knolvezelkop (*I. mixtilis*), Gezonde stekelzwam (*Hydnellum conrescens*) en Blauwvoetstekelzwam (*Sarcodon scabrosus*).

Figuur 9. Verkleurende kamrussula (*Russula insignis*) met felrode verkleuring op steelbasis door KOH. (Foto: Jaap Wisman)

21 augustus: Landgoed Nijenrode (Gert Immerzeel)

Het was een gok om zo vroeg in het seizoen een excursie te plannen, maar als het niet al te droog is, dan kunnen juist de kleibossen in die periode erg goed zijn. En regen was er voldoende geweest, dus kwamen 21 optimistische mycologen naar kasteelpark Nijenrode.

Het was tijdens de excursie gelukkig droog, maar ook warm, zo'n 25 °C en bewolkt. Na de traditionele start met koffie op de kwekerij ging de ploeg op sjouw en het werd een vruchtbare dag met een mooie lijst met 211 soorten. Dat er bij het kleine spul nieuwe soorten voor de totaalijst voor het terrein zitten zijn we wel gewend, maar dit keer waren er ook een aantal 'echte' paddenstoelen nieuw voor Nijenrode, zoals de Bleke fluweelmelkzwam (*Lactarius azonites*) en een mooie groep Gele aderhertezwam (*Pluteus chrysophaeus*) op een dode essenstam. Zoals in deze periode te verwachten deden vooral de mycorrhizasoorten het goed; zo werden 28 soorten Russula waargenomen, waaronder de Verkleurende kamrussula,

Figuur 10. Roze sterspoorknotszwam (*Clavaria stellifera*). (Foto: Huib de Kam)

Russula insignis, de Rode geelplaatrussula, *Russula rutila*, en ook de Stompcellige geelplaatrussula, *Russula subcristulata*, al 20 jaar van deze plek bekend maar nog steeds nooit elders in het land aangetroffen. Al met al een geslaagde en gezellige excursie.

28 augustus: Kuinderbos (Gerrit & Yvonne van Duuren)

In de stortregen gingen acht deelnemers, ‘de extra-sportieve merken van de NMV’, vanaf het SBB-Infocentrum op excursie rondom de Kuinderplas. Deze zandwin-plas, oorspronkelijk “De Kuilen” genoemd, heeft schitterende oevers met natuurontwikkeling, een beek, een door paarden begraaasd gebied, zand-, veen- en kleibodems en veel verschillende houtsoorten er omheen. Geen wonder dat er een grote variatie aan paddenstoelen

is. Gelukkig werd na de lunch de regen minder. Topper van de 110 gevonden soorten was de Groenschubbige parasolzwam (*Lepiota grangei*). Ook interessant waren de elzenbegeleiders Groenige elzemelkzwam (*Lactarius obscuratus*) en Rossige elzemelkzwam (*L. omphaliformis*), de Trechterwasplaat (*Hygrocybe cantharellus*) en het Veenmosvuurzwammetje (*H. coccineocrenata*), het Gewoon varkensoor (*Otidea onotica*) en het Zeemkleurig hazeoor (*O. alutacea*). Verder vonden we de Gele ringboleet (*Suillus grevillei*) en op mest het Grijs mestdwergje (*Coprinus poliomallus*).

4 september: Vijverbos Harmelen (Emma van den Dool)

Het Vijverbos in z'n huidige vorm is eind 19e eeuw aangelegd als een parkbos in Engelse landschapstijl, rond een enorme vijverpartij. Voorheen waren dat rechthoekige kleiputten met productiebos en essenhakhout. Veel bomen langs het pad dateren uit de 2e helft van de 19e eeuw en het essenhakhout is nog aanwezig. Hoewel het gebied niet erg groot is, waren we toch de hele dag zoet met het rondje rond de vijver, en kwamen we niet meer aan het essenhakhout toe. Het leverde een lijst op met 16 Rode lijstsoorten, veel mycorrhizasoorten van eik, beuk en populier: Rode kleibosmelkzwam (*Lactarius ichoratus*), Netstelige heksenboleet (*Boletus luridus*), Harde populierboleet (*Leccinum duriusculum*) en ook een mycorrhizasoor van els: Elzeboleet (*Gyrodon lividus*). De geur van de vele exemplaren van de Perevezelkop (*Inocybe fraudans*) en die van de Geurende vezelkop (*Inocybe bongardii*) waren een genoegen en de talrijke hondenuitwerpselen een ergernis. Eigenaar Het Utrecht Landschap zal verzocht worden in het belang van optimalisatie van deze rijke paddenstoelenbermen een opruimplicht met bijbehorende faciliteiten voor de hondenuitlatende wandelaars in te voeren.

Behalve de mycorrhizasoorten toonde de kale kleibodem een rijkdom aan knotszwammen: de Witte sterspoorknotszwam (*Clavaria asterospora*), met zowel gestekelde als gladde sporen, de Roze sterspoorknotszwam (*Clavaria stellifera*) en drie gele tot oranjegele Clavulinopsis-exemplaren: de Gele knotszwam (*C. helveola*), Fraaie knotszwam (*C. laetico-*

lor) en Verblekende knotszwam (*C. luteoalba*). In de schrale berm ook nog een prachtige grasgroene groep Groensteelsatijnzwam (*Entoloma incanum*).

11 september: Spanderswoud (Rob Chrispijn)

In een krantenartikel uit 1903 noemt Eli Heimans (u weet wel, die van Heimans & Thijsse) de Bussumergrindweg een rijke vindplaats van Hanekammen en hij verwondert zich er over dat deze smakelijke paddenstoel zo weinig geplukt wordt.

Tijdens de excursie naar het Spanderswoud bezochten we eerst de langs dit bosgebied lopende Bussumergrindweg. Cantharellen hebben we er niet gevonden, wel vier plekken met Amandelrussula (*Russula laurocerasi*) en twee groeiplaatsen van het Weerhuisje (*Astraeus hygrometricus*). Van deze twee bedreigde soorten is het aantal vindplaatsen van het Weerhuisje na 1990 meer dan gehalveerd. De vindplaatsen langs deze eiken- en beukenlaan waren al langer bekend, want onder de kleine twintig deelnemers aan deze excursie zaten enkele mycologen die de Bussumergrindweg vaker bezoeken. Na deze amuse begonnen we aan het hoofdgerecht: het Spanderswoud, waarvan de parkeerplaats naast restaurant Chez Albert lag en dan ga je al gauw in dit soort termen denken. Het Spanderswoud staat nummer 38 in de door Leo Jalink samengestelde lijst van Kroonjuwelen uit 1999. Het ligt in de bedoeling om tot een nieuwe lijst van Kroonjuwelen te komen en daarvoor is het belangrijk dat Leo over recente gegevens beschikt. Ook al is de huidige mycologische waarde moeilijk af te meten aan één bezoek, het is toch nuttig om een indruk te krijgen. En die was niet onverdeeld gunstig.

Het Spanderswoud bestaat uit gemengd bos, doorsneden met beukenlanen en fietspaden, verhard met asfalt of gravel. Vooral aan de westelijke kant, richting 's Graveland staan nog altijd enorme beuken. Maar zover zijn we nooit geweest. Daarvoor lag het tempo te laag en was het gebied te groot. Ondanks de vele regen stonden er in de beukenlanen weinig paddenstoelen. Bijzondere begeleiders ontbraken, alleen de Gele stekelzwam (*Hydnum repandum*) kon worden genoteerd. De oude beuk waarop de Pruikzwam (*Hericium erinaceus*) moet groeien, lag helaas te ver uit de route.

Een verrassing was de vondst van een heel stel bleek- tot donkergrijze veldridders op een bospad met houtsnippers en steenslag in de ondergrond. Het bleek om twee soorten te gaan die min of meer door elkaar groeiden: de donkergrijze tot jong bijna zwarte vruchtlichamen werden gedetermineerd als de Bundelveldridderzwam (*Melanoleuca turrita*), zeer zeldzaam met na 1990 in ons land slechts vier vindplaatsen. De andere, meer grijzige soort bleek de Bleke veldridder (*M. strictipes*) te zijn met ook maar een handvol vindplaatsen in ons land.

Langs de fietspaden stonden nogal wat vezelkoppen. De meeste behoorden tot algemene

Figuur 11. Stekelkopamaniet (*Amanita solitaria*).
(Foto: Huib de Kam)

soorten, maar er zat één collectie in het verzamelbakje die onder de microscoop een verrassende aanblik opleverde: groteske sporen doordat de knobbels geen maat hielden en het grootste deel van een spore in beslag namen. Dit was de Valse sterspoorvezelkop (*Inocybe pseudoasterospora*), overal zeer zeldzaam maar met relatief iets meer vindplaatsen in Drenthe.

Dit waren de hoogtepunten, maar dat wil niet zeggen dat er niet nog meer aardige dingen werden gevonden, bijvoorbeeld het Eierzakje (*Nidularia deformis*) of prachtige exemplaren van de Fluweelhertenzwam (*Pluteus podospileus*). Daarbij was het schitterend weer, zodat iedereen alleen al daarom liep te genieten. Als eindindruk blijft over: een mooi gebied waar zeker nog meer valt te ontdekken, maar waarvan ook zichtbaar is dat het de laatste decennia op zijn donder heeft gekregen door de vermetende invloed van de zure regen. Langs de lanen is plaatselijk vrij veel verruiging en sommige delen van het bos zijn vergrast, terwijl de laanbermen onder beuken vaak dikke strooiselpakketten hebben gekregen. Kortom, niet anders dan waar veel andere natuurgebieden in Nederland mee kampen.

18 september: Oranjewoud (Gosse Haga)

De 7 aanwezige deelnemers gingen op deze zonnige zaterdagochtend het bosgebied inventariseren aan de “Marijkemuoiwei”, ook wel het “Pauwenburgbos” genoemd. Het betreft een gemengd bos met enkele lanen met bomen op leeftijd (eik en beuk). De twee kilometerhokken die bezocht werden, leverden in totaal 110 merendeels algemeen voorkomende soorten op. Het soortenaantal was misschien niet spectaculair, de uitbundigheid waarmee de paddenstoelen zich lieten zien, was wel opvallend. Dat was bijvoorbeeld het geval met Toefige labyrintzwam (*Abortiporus biennis*) en Viltige maggizwam (*Lactarius helvus*). Andere soorten die we konden noteren, waren o.a. Wollige stekelzwam (*Phellodon confluent*), Boompuist (*Oligoporus ptychogaster*) en Hoornsteeltaailing (*Marasmius cohaerens*).

Wie Glazige buisjeszwam (*Physisporinus vitreus*) en Bloedende buisjeszwam (*Physisporinus sanguinolentus*) nog niet kende, kon dat tijdens deze excursie goed maken. Verrassend was de aanwezigheid van de Bruine kleibosgordijnzwam (*Cortinarius nemorensis*). Met een gevoel van tevredenheid keerden de deelnemers aan deze excursie huiswaarts. Sommigen overigens niet zonder eerst met eigen ogen een stel inktviszwammen te aanschouwen, die volgens een melding elders in de provincie te voorschijn waren gekomen.

25 september: Bos Elsloo (Jo Bollen)

In dit fraaie hellingbos werd beneden in het Kasteelpark met 17 personen gestart. Lopend langs de Kasteelvijver en komend bij de geplaatste houtwallen (die zorgen voor een verstoring effect) kon het knaagwerk van Ed of Willem Bever worden bewonderd. Soorten zoals Violetstelige poederparasol (*Cystolepiota bucknallii*), Oranjebruine parasolzwam (*Lepiota boudieri*), Egelparasolzwam (*Lepiota perplexa*), Violette satijnzwam (*Entoloma euchroum*), Bloedende champignonparasol (*Leucoagaricus badhamii*) konden dankzij de ijverige deelnemers gelijk op de lijst worden geplaatst. Bij het ‘dwars-dijkje’ werden Bruine kleibosgordijnzwam (*Cortinarius nemorensis*) en Zeemkleurig hazenoer (*Otidea alutacea*) aangetroffen. Na een klim van 60 stalen traptreden bereikten we het wandelpad dat parallel loopt met de spoorlijn. Hier vielen Blozende stinkvezelkop (*Inocybe haemacta*), Gele Kleefparasol (*Limacella ochraceolutea*), Gezellig taaisteeltje (*Mycenella trachyspora*), Roodplaahthoutzwam (*Daedaleopsis tricolor*) en zelfs het ‘ei’ van de Inktviszwam (*Clathrus archeri*) te bewonderen. *Cystolepiota icterina* (voorstel Nederlandse naam: ‘Gele poederparasol’) was voor

bijna alle deelnemers een eerste kennismaking en deze po-seerde dan ook gewillig voor de camera's. Even voor 16.00 uur besloten we met dreigende wolken in zicht ons vervoer op te zoeken - om nog even bij de startplaats de met ammoniak besprenkelde Bruine borstelkurkzwam (*Coriolopsis gallica*) te bewonderen. Hier beëindigden we deze gezellige paddenstoelenexcursie, met een totaalijst van 172 soorten, waaronder 22 voorkomend op de Rode Lijst (1996).

Figuur 12. Zijdetolzwam (*Coltricia cinnamomea*). (Foto: Anneke van der Putte)

2 oktober: Landgoed Tongeren (Menno Boomsluiter)

Op het laatste moment was voor een andere route gekozen, naar aanleiding van bezorgde e-mails van de terreineigenaar over het gevaar van wilde zwijnen met biggen. De nieuwe route liep voornamelijk door loofbos met aan het begin een Douglasbos en een restant bos van Californische cypres (*Chamaecyparis lawsoniana*), een boom die je zelden in bosverband tegenkomt. De lijst groeide 's morgens gestadig, maar er zaten geen bijzondere soorten bij. Pas na de lunch werd het echt leuk. Een pad met aan weerszijden een houtsingel tussen twee weilanden leverde de ene na de andere fraaie vondst op. Zo werden tot grote vreugde van een van de deelnemers niet minder dan 16 soorten Gordijnzwammen gescoord. Onder andere de Roodvezelgordijnzwam (*Cortinarius miraculosus*) en de Pluizige gordijnzwam (*Cortinarius comptulus*). Verder werd de Raapsatijnzwam (*Entoloma nitens*) gespot, een grote groep Zwarte truffelknotszwammen (*Cordyceps ophioglossoides*) en twee hertentruffels, de Korrelige hertetruffel (*Elaphomyces granulatus*) en de Stekelige hertetruffel (*Elaphomyces muricatus*). Ook werd hier ook een nieuwe soort voor Nederland gevonden: *Coccomyces tumidus*, een fraaie ascomyceet op een blad (zie ook elders in dit Coolia-nummer). In totaal werden er 201 soorten genoteerd, een respectabel aantal.

9 oktober: landgoed Ampsen (Hermien Wassink)

Op deze mooie, wel wat frisse dag meldden zich 23 deelnemers bij station Lochem. Landgoed Ampsen is tamelijk uitgestrekt zodat een keus werd gemaakt uit een drietal terreinen. De week voorafgaand was tamelijk droog geweest, zodat de verwachtingen niet al te hoog waren. Dit stimuleerde wel het zoeken naar 'klein spul'. In het eerste terrein met beukenlanen stonden veel algemene soorten (80), waaronder Asgrauw netwatje (*Arcyria cinerea*) en Kogelwerper (*Sphaerobolus stellatus*). In het Sterrebos, een gemengd bos met lange rechte paden, vonden we Bedrieglijke gordijnzwam (*Cortinarius simulatus*), Wratsporig mosbekertje (*Neottiella vivida*) en de zeer zeldzame Zijdetolzwam (*Coltricia cinnamomea*). Hier werden 138 soorten geteld. Met een afgeslankte groep bezochten we daarna nog een van de heideveldjes.

Figuur 13. Bietengordijnzwam (*Cortinarius umbrinolens*).
(Foto: Nico Dam)

Deze heideterreintjes op landgoed Ampsen hebben de laatste jaren te kampen met behoorlijke verdroging. Desondanks was het door ons bezochte veld met 61 soorten de moeite waard. Enkele vondsten: Kleine korrelinktzwam (*Coprinus stercoreus*) op keutels van ree, Knikspoorveegje (*Paulliticium pearsonii*) en Ruwsporig harshaarveegje (*Basidioidendron caesiocinereum*) op stengel van Koningsvaren. Dankzij veel nadeterminaties kwamen er tot ieders verrassing 212 taxa op de totaalijst.

16 oktober: Wijboschbroek (Yvonne Dijkman)

Dit jaar hadden we opnieuw een excursie gepland in Wijboschbroek bij Schijndel. Wijboschbroek is een gebied met lemige ondergrond, waarop gemengd bos, eikenlanen, weiden en populierenlanen en –bosjes voorkomen. Het gebied heeft in 2010 te lijden gehad van een zeer plaatselijke storm, die enkele sparrenpercelen heeft omvergeblazen en een paar prachtige rijen populieren als lucifershoutjes heeft doen afknappen. Er is zwaar materieel ingezet om de schade op te ruimen, waardoor van de interessante bermen op het oog niet veel meer over was. Onwetend van dit alles, kwamen de excursiegangers opdagen. Met een klein, maar zeer optimistisch en kundig team was het echter goed zoeken, zodat er veel werd gevonden.

Voor de Houtboleet (*Pulveroboletus lignicola*) was het te laat, maar we vonden 140 soorten, waaronder: Toefige labyrintzwam (*Abortiporus biennis*), Geelgerand elfenbankje (*Antrodiella hoehnelii*), Wratsporig hazepootje (*Coprinus echinosporus*) (BE), Zwarte truffelknotszwam (*Cordyceps ophioglossoides*), drie stekelzwammen, de Gezoonde stekelzwam (*Hydnellum concrescens*) (KW), Fluwelige stekelzwam (*H. spongiosipes*) (KW) en Tengere stekelzwam (*Phellodon melaleucus*) (BE), Geelbruine wolsteelparasolzwam (*Lepiota ventriosospora*), Witte duifridderzwam (*Tricholoma columbetta*) (BE), Zeepzwam (*T. saponaceum*) (KW) en acht gordijnzwammen, waarvan de meest opvallende waren: Streephoedgordijnzwam (*Cortinarius incisus*), Wortelende gordijnzwam (*C. rigens*), Roodbruine gordijnzwam (*C. subbalaustinus*) en Bietengordijnzwam (*C. umbrinolens*).

23 oktober: Hortus Haren (Inge Somhorst)

Hortus “De Wolf” in Haren is in 1930 aangelegd als botanische tuin van de Rijksuniversiteit Groningen en vanaf 1935 zijn paddenstoelenwaarnemingen bijgehouden. Nieuwe soorten werden tot de jaren '60 bijgehouden in “Mededelingen van de Hortus Botanicus”. Er stonden toen (in 1964) zo'n 350 soorten op de lijst, waaronder de Grijs vorkplaat (*Cantharellula umbonata*) en de Apothekerswasplaat (*Hygrocybe nitrata*). Nu sluiting dreigt willen we op de valreep opnieuw inventariseren. Wellicht helpen aanwezige natuurwaarden bij het in stand houden van (een deel van) de Hortus. Met veel

verschillende biotopen is het een interessant terrein voor mycologen. Negen mensen verzamelden zich voor de Hortus, van ver en dichtbij, enkelen uit nostalgische overwegingen. De verwachting was onzeker: hoe lang blijft het droog en wat gaan we vinden? Loof- en naaldbomen op graspercelen en stukjes loof- en naaldbos leverden een groot aantal mycorrhizasoorten waaronder zeven soorten melkzwammen, acht soorten vezelkoppen en twaalf soorten gordijnzwammen. Voor russula's en boleten was het wat laat in het seizoen. Topper was een grote groep van de Geelschubbe vezelkop (*Inocybe muricellata*). Fraaie, minder zeldzame paddenstoelen als de Parasietbeurszwam (*Volvariella surrecta*) en grote groepen Gekraagde aardster (*Gastrum triplex*) waren voer voor fotografen. Eind oktober is een prima tijd voor saprotrofen. We vonden 15 soorten mycena's waaronder de Citroensnedemycena (*Mycena citrinomarginata*) onder spar en in een greppel onder een wilg in varens een collectie van de onovertroffen Varenmycena (*Mycena pterigena*). Aan de onderkant van een naalddhouten plank, gebruikt om een lelijke plastic afvoerbuis te verhullen, groeide een grote bijna zwarte korstzwam: het bleek te gaan om *Pseudotomentella atrofusca*, nog niet eerder uit Nederland gemeld. De Duindoornvuurzwam (*Phellinus hippophaecola*) bleek de sprong naar het binnenland te hebben gemaakt. Gezien de tijd spoedden we ons naar het deels bekalkte grasland, het is nog steeds droog. We werden niet teleurgesteld. Op het Vuurzwammetje en, helaas, de Apothekerswasplaat na, zijn alle daar bekende wasplaten (zes soorten) in het terrein terug gevonden, waaronder grote groepen van de Geurende wasplaat (*Hygrocybe russocoriacea*), van het Sneeuwzwammetje te onderscheiden door zijn onmiskenbare geur naar 'russisch leer'. Het aantal soorten knotszwammen bleek te zijn toegenomen. Nieuw waren een uitbundig groeiende Rookknotzwam (*Clavaria fumosa*), de Spitse knotszwam (*C. falcata*), de Verblekende knotszwam (*Clavulinopsis luteoalba*) en de Fraaie knotszwam (*C. laeticolor*). De Sikkelkoraalzwam (*C. corniculata*) is in 1937 voor het eerst gevonden, na 73 jaar staat hij er nog prachtig bij! Eén aardtong was ons deel: de Brede aardtong (*Geoglossum cookeianum*). Satijnzwammen hebben we niet gevonden, maar wellicht staan ze er in september. Goed zoeken wordt beloond, dat bleek vandaag zeker! Vooral varens zorgden voor spektakel. *Trechispora stellulata*, een dwergkorstje met stekelsporen, werd gevonden op een varen; een Wijfjesvaren leverde de cyphella-achtige *Flagelloscypha mairei* op, nog niet eerder uit Nederland gemeld en, als klap op de vuurpijl, dook uit de diepte van een Struisvaren het Struisvarenbuisje (*Woldmaria crocea*) op, ook een cyphella-achtige, in Nederland voor het eerst gemeld uit een andere botanische tuin, in Nijmegen. Hoewel buiten nog lang niet alles onderzocht was, besloten we het laatste uur de kassen in te gaan. Enkele minuten later kletterde de regen tegen het glas. Nu de Hortus door de universiteit is afgestoten, zijn de kassen bijna leeg. Het is een triest gezicht voor de diegenen die het in volle glorie hebben meegemaakt. Toch vonden we nog een aantal soorten: in de warme kas *Leucocoprinus heinemannii*, een prachtige paddenstoel die in Nederland wel vaker in kassen gevonden is, en in de koude kas de Molmbekerzwam (*Peziza micropus*). Tot slot ontdekte Marjo Dam de waardige afsluiter van deze fantastische excursie: op de bodem

Figuur 14. Brandplekfranjehoed (*Psathyrella penata*). (Foto: Martijn Oud)

Figuur 15. Glanzende houtskoolzwam (*Daldinia vernicosa*). (Foto: Martijn Oud)

meegemaakte NMV-excursies, waren er opvallend veel vrouwelijke geïnteresseerden. Of dat nu lag aan de aantrekkingskracht van het hoofdthema van de dag, namelijk brandplekpaddenstoelen of een andere aantrekkingskracht is voor de NMV eigenlijk van essentieel belang. Dit zou een onderzoekje waard zijn, ware het niet dat we deze dag de Brandplekpaddenstoelen gingen onderzoeken en niets anders. Het vertrekpunt van de excursie van het theatertje “De Blinkerd” is niet een toevallige, maar welbewust gekozen, want je kunt er gratis parkeren en als je van dit punt de duinen beklimt, zit je direct in een uitloper van het verbrande bos. Boven aangekomen was het direct raak met de Brandplekbundelzwam (*Pholiota highlandensis* RL, Kwetsbaar), Brandplekfranjehoed (*Psathyrella pennata* RL, Bedreigd met uitsterven), Zemelige brandplekbekerzwam (*Peziza echinospora* RL, Bedreigd), Gladsporig pekzwammetje (*Tephrocye atrata* RL, Bedreigd) en de onvolprezen Oliebolzwam (*Rhizina undulata* RL, Bedreigd)

Overigens kwamen we tijdens de tocht alle drie de Pekzwammetjes tegen, terwijl de Oliebolzwammen en Brandplekfranjehoeden ons in alle kilometerhokken zouden vergezellen. Bij het duinmeer aangekomen voegde zich bij het rijtje ook nog de Purperbruine brandplekbekerzwam (*Peziza trachycarpa* RL, Bedreigd met uitsterven) en de Glanzende houtskoolzwam (*Daldinia vernicosa* RL, Bedreigd). Hier stonden niet alleen Spechtinktzwammen (*Coprinus picaceus* RL, Bedreigd), maar ook de Brandplekinktzwam (*Coprinus angulatus*, RL Bedreigd). Deze zien er in het veld misschien niet zo geweldig uit, maar bij microscopisch onderzoek blijken ze zeer bijzonder gevormde sporen te bezitten. Veel excursiegangers viel het op, dat een groot aantal exemplaren van de donkere vorm van de Melkmycena (*Mycena galopus* var. *nigra*) gewoon op verbrand substraat groeide. Dit was iets wat bij navraag nog niemand wist. Op de terugweg ontdekten we, dankzij het verdwalen van een groepje in de dennenbossen ter hoogte van Groet, de Appelgeurrussula (*Russula torulosa*, RL Bedreigd met uitsterven). Het totale aantal soorten kwam uit op ruim 100 met een zeer hoog Rode Lijst-gehalte.

6 november: Arriër Koeland Ommen (Atte van den Berg)

Op deze zaterdag verzamelde zich een 15-tal mycologen bij het station Ommen en trok vervolgens naar het Arriër Koeland. Dit is een van oudsher extensief begraasd weidegebied langs de Overijsselse Vecht. Door goede contacten hadden we toestemming dit beschermde terrein in te

in de koude kas groeide een groep knalgele bekerzwammen, die voorlopig de naam *Peziza cf chrysopela* gekregen heeft en nu in Zwitserland op zijn definitieve naam wacht. Het totale aantal soorten deze excursie kwam op 169, waaronder 20 Rode lijstsoorten en drie nog niet eerder in Nederland gemelde. Hiermee zijn nu bijna 500 soorten uit de Hortus De Wolf bekend.

30 oktober: Staatsbossen Schoorl (Martijn Oud)

Telefonisch hadden zich 22 excursiegangers gemeld, maar aangekomen bij de Blinkerd te Schoorl stonden er zeker 30. In vergelijking met andere

Figuur 16. Franjevlekplaat (*Paneolus sphinctrinus*).
(Foto: Atte van den Berg)

gaan. Wel waren we gewaarschuwd dat er een aantal koeien met een stier zouden rondlopen, maar die bleven op veilige afstand. Het weer werkte fantastisch mee. Toen we bij de start het hek overgingen, vielen de laatste druppels en tegen half drie begon het pas weer te regenen.

Er werden 70 soorten genoteerd, waarvan een aantal na microscopisch onderzoek thuis pas een naam kregen. Behalve negen soorten wasplaten, waaronder de Scharlaken wasplaat, de Kabouterwasplaat en de Grauwe wasplaat (*Hygrocybe coccinea*, *H. insipida* en *H. unguinosa*), werden er ook nog de Vleeskleurige korrelhoed (*Cystoderma carcharias forma alba*) en de Bleke barsthoed (*Dermoloma josserandii* var. *josserandii*) gevonden. Jammer genoeg liet de Apothekeerwasplaat (*Hygrocybe nitrata*) dit jaar verstek gaan. Ook de knotszwammen en aardtongen waren in behoorlijke aantallen aanwezig, terwijl de koeien voor mest hadden gezorgd, zodat de liefhebbers van mestpaddenstoelen hun hart ook konden ophalen. Een bomenrij leverde de Gewone harpoenzwam (*Hohenbuhelia atrocoerulea*) en de Elzebundelzwam (*Pholiota alnicola*) op. Een geslaagde excursie!

13 november: Landgoed Elswout (Leo van der Brugge)

Landgoed Elswout is een oud landgoed op de rand van de binnenduinen, met beuken van ruim 200 jaar oud. Er kwamen 30 deelnemers op deze mooie novemberdag naar Elswout. Over het aantal soorten, 109, was ook niet te klagen. De *Trametes cervina*, die ± 7 jaar geleden hier voor het eerst in Nederland gevonden is (Coolia nr. 46(1)), werd ook nu weer gevonden. Nog enkele andere soorten waren Beukenridderzwam (*Tricholoma ustale*), Narcisridderzwam (*T. sulphureum*), Zilveren ridderzwam (*T. argyraceum*), Zwarte truffelknotszwam (*Cordyceps ophioglossoides*), Gezondeerde stekelzwam (*Hydnellum concrescens*), Dunplaathoutzwam (*Gloeophyllum trabeum*) en Stekelige hertetruffel (*Elaphomyces muricatus*).

20 november: Mantinger- en Balingierzand (Bernhard de Vries)

De start van deze dag - plaats van bijeenkomst bij het station - was wat

Figuur 17. Leerachtige korstzwam (*Lopharia spadicea*). (Foto: Bernhard de Vries)

Figuur 18. Citroenhuidje (*Vesiculomyces citrinus*).
(Foto: Bernhard de Vries)

rommelig. Gelukkig had Marcel laten weten dat hij komen zou, want zijn trein stootte Hoogeveen voorbij. In Assen kon hij pas een stoptrein terug nemen. Wij hadden inmiddels een kop koffie genomen. Iets verlaat kwamen we dus bij het Balingersand aan. Vaak zijn de eerste me-

ters van een excursie van doorslaggevend belang en neemt de zoek-intensiteit af met het verstrijken van de tijd. Het eerste mini-bosje met eiken voorspelde ons een lonend vervolg. Direct na dat bosje getuigden geblakerde bonenstaken van een voormalige heidebrand. De bodem daar zag veldbreed rood van het Purpersteeltje, een mossoort; een prima plek voor het Zandkaalkopje (*Psilocybe montana*). Op geblakerde jeneverbes-staken zat een kort onduidelijk gevorkt hoorntje. De sporen waren 8–11 µm lang en hadden slechts één sept; het bleef dus bij Gewoon hoorntje (*Calocera cornea*). Op een stammetje zat iets dat leek op een Paarse korstzwam maar deze was wel heel erg donker. Thuis bleek het de Leerachtige korstzwam (*Lopharia spadicea*) te zijn. Dat was nog een extra bewijs dat halfverbrand naaldhout geschikt is voor loofhoutsoorten.

Het seizoen liep ten einde. De Grijze mycena (*Mycena cinerella*) stond overal en een aantal gewone soorten had de beschutting gezocht van dichte bosjes. Onder een opgaande jeneverbes stond, geteisterd door zon en nachtvorst, een vuil-beige droog lijkend (ouderdoms-rimpels) paddenstoeltje. Die verdween in het herbarium onder de naam Kleine zalmplaat (*Rhodocybe parilis*).

Na de lunchpauze met vorstelijk uitzicht over de ‘grote stuifkuil’ deden we ook het terreindeel van Mantinge aan. De grillig gevormde ‘klim-den’ is altijd goed voor de motivatie. Een zandig stukje verderop leverde, dankzij Atte, het Groot oranje mosschijfje (*Octospora humosa*) op. Die wacht altijd tot in het naseizoen het zand voldoende vocht vasthoudt. Verderop ligt een grote rand van het struweel onder eiken. Daar, op de vele dode jeneverbes-takken moesten we toch wel het Citroenhuidje (*Vesiculomyces citrinus*) vinden. Gelukkig gokte ik de goede naam en hebben alle foto’s de juiste titel meegekregen. Het korstje is bleekgeel met witte rhizomorfen. U gelooft het waarschijnlijk niet maar die rhizomorfen contrasteren met het geel. Per geluk kwam er ook nog een stukje van de Naaldhouttandjeszwam (*Hyphodontia breviseta*) in mijn doosje terecht. Het ding wordt langzamerhand zeldzaam in Drenthe. Het aantal soorten in het eerste deel bedroeg 53 en in het tweede terreindeel 69. De totaalscore van deze dag haalde de 89. Weinig dagen later zouden vorst en sneeuw een definitief einde maken aan het bijzondere jaar 2010.

